

Zbornica sprejela zakon za osemurni delavnik.

Če ga sprejme senat in podpiše predsednik do 6 ure danes zvečer, bo štrajk odvrnjen.

ŽELEZNIŠKE DRUŽBE NE SPREJEMAJO ZELENJAVE IN SA DVA NITI ŽIVINE, ČE NE PRIDE DO JUTRI NA MESTO, KAMOR JE NAMENJENO. — ZDRAVNIŠKA PREISKAVA BOLSKIH OTKOV V CHICAGU. — BANKROTIRANI PRIVATNI BANKIR POD ZAŠČITO VELIKEGA ČASOPIJJA. — DENAR ZA UBOŽCE POTOM PLESA. — DRUŽINSKA TRAGEDIJA V PITTSBURGHU. — ORGIJE POHOJNIH BOGATAŠEV. — GRAFT VSEPOVSOD. — RAZNE AVTOMOBILSKE NEZGODE.

Bankrotirani bankir se pere.

Washington, 2. sept. — Poslanec zbornice je včeraj popoldne sprejel Wilsonov zakon za osemurni delavnik z 239 glasovi proti 56. Danes gre predloga v senatno zbornico, in ako bo sprejeta in podpisana po predsednik pred šestimi uro zvečer, bodo delavci izšli iz štrajka. Železniške družbe se ne bodo vodile boj proti temu zakonu pred sodišči.

Dallas, Tex., 1. septembra. — Missouri, Kansas & Texas železniška družba naznanja, da valed uveljavljajo železniške stavke ne sprejema blaga ki se spridi, živine in perotnine, če ne dospje do nedelje jutraj do postaje, za katere je blago namenjeno.

Kansas City, Kans., 1. sept. — Bankir Kazimir J. Welch je prišel v Chicago, kjer ga je aretirala policija. Welch je bil v preteklih šestih letih v Italiji in v Ameriki, kjer je bil vpleten v različne finančne sheme. Welch je bil v preteklih šestih letih v Italiji in v Ameriki, kjer je bil vpleten v različne finančne sheme.

Kansas City, Kans., 1. sept. — M. Cullor, ki so ga prijeli v Keokuk, Ia., je priznal na glavnem sodišču, da je vbil Waltera Dawsa, šerifa okraja Lyon v Kansasu dne 16. avgusta. Od Dawsa ga odvedejo v Topeka, kjer ga bodo sodili za uboj.

Chicago, Ill., 1. septembra. — Zdravniška preiskava na pripadajočih zdravstvenega urada, da bi se ugotovilo, ali so vsi otroci zdravstveno pregledani, preden se jih sprejme v šolo. Potom zdravniške preiskave bodo dognati, če nima otrok nagnjenosti na tuberkulozo, ali na druge bolezni, ki tvorijo nevarnost za druge otroke. Šolski zdravniški pregledniki bodo zastonj pregledali otroke zastonj. Šolski zdravniški pregledniki bodo zastonj pregledali otroke zastonj.

Chicago, Ill., 1. septembra. — M. Silver, brat bankroterja in nekdanji bankir, se je sam izdal v roke državnemu pravdniku. Prišlo je iz Los Angelesa in zvrata, da je bil v banki svojemu bratu v dobrih stajanjih in da ni bil v banki. M. Silver, brat bankroterja in nekdanji bankir, se je sam izdal v roke državnemu pravdniku.

Chicago, Ill., 1. septembra. — Vrednost banknote so bili največje očiščeni ruski in drugi slovanski denarji. Neki delavci si je spoznal, da je v njegovih pošte, neki delavci se je spoznal, da je v njegovih pošte, neki delavci se je spoznal, da je v njegovih pošte.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

400.000 železničarjev zaštrajka v ponedeljek, če ne bo danes sprejet osemurni delavnik. — Za oborožene klateže, zaščitnike štrajkarjev, ni nobenih postav. — Delavci v tovarnah za strelivo na "črnih listih".

Prava situacija v vprašanju železničarske stavke. Washington, 1. septembra. — Če železniške družbe ne priznajo osemurnega delavnika, bo v ponedeljek vstavljen promet na železnicah. Kongres ne more nič storiti, da prepreči veliko železničarsko stavko, izvzemši da pooblasti predsednika Združenih držav, da uvede nemudoma osemurni delavnik.

Železniške bratovščine ne bodo sprejele obljub od političnih voditeljev v kongresu. Bratovščine zahtevajo osemurni delavnik in sicer takoj. Po osemurnem delavniku tako hrepene, da bodo ustavile promet na železnicah, dokler ne bo priznan.

Železniške družbe so farbale javnost, da bodo drugi železniški uslužbeni podpirali družbe, če zastavkajo strojevodje, kurjače, sprévodniki in zavirače. Stvar je ravno narobe. Obvezalo se je nad en milijon organiziranih železniških uslužbenecv, da bodo podpirali svoje tovariše v boju za osemurni delavnik.

Organizacija ogibališnih čuvajev šteje 100.000 članov, organizacija članov v delavnicah 600.000, organizacija telegrafistov 85.000, organizacija skladišnih delavcev 175.000. To dokazuje, da bo nad en milijon železniških uslužbenecv podpiralo svoje štrajkačje brate.

Sovražniki delavstva, večinoma starine s predpotopnimi nazori, se dremajo po hodnikih kongresa in prerokujejo drastično protidelavsko zakonodajo. Ti gospodje, ki sodijo v Noetovo barko in ne v dvajseto stoletje, hočejo s takim čevkanjem ostrašiti delavstvo.

Temu gospodom je primerno odgovoril W. B. Lee, predsednik zaviračev: "Ni je sila pod nebom, če ne bo ugodno rešena zahteva osemurnega delavnika od železniških družb, ki bi odvrnila moče (železniške uslužbence) od stavke na Delavski praznik."

Stavka prične ob sedmih jutraj v ponedeljek če ne bo priznan osemurni delavnik in bo trajala, dokler ga železniške družbe ne priznajo. Odborniki železniških bratovščin stoje odločno na stališču, da mora kongres preje sprejeti zakon in podpisati jih mora predsednik, preden odzovejo stavko.

Neoficijelno poročajo, da je dva ali tri dnevna stavka najboljšje nazilo za kongresno mašinerijo, da bolj gladko in hitreje teče. Tak utis so baje dobili odborniki železničarskih bratovščin.

na poleg stali kot lipovi bogovi, ali so klateže še podžigali ali jih pa direktno podpirali. Med težko ranjenimi so tudi štrajkarice, kar dokazuje, da so med klateži ljudje iz najnižjih nižin, ki se ne sramujejo pretepiti žensk.

Waldman ima številke vseh poštenskih "junakov," ki so dejansko podpirali od kapitalistov navedeno sodbo. Delodajalci so kar divji, ker se je stavka obnesla in v tovarnah stoji koleseje. Tistih par stavkokačev, ki hodijo od okna do okna za parado, da bi naivni ljudje mislili, da tovarne obratujejo, ne bodo voza delodajalcev potegnili iz blata.

V Brooklynu so izbruhnile pomembne stavke, ki so končale z dobrim uspehom. Kings County Paper Box Company se je pobotala z delavci in podpisala pogodbo. Eagle Box Company in druge kompanije so izjavile, da so pri volji podpisati pogodbo.

Velika tvrdka David Cohen, Watkins & Liberty v East New Yorku se je poravnala z delavci. Okoli petdeset tvrdk je podpisalo pogodbo in priznalo organizacijo. Stavkokačke, ki so šle stavkokačev v tovarne na Woosterjevi in Greenovi ulici, so peljali na avtomobilih. Krog njih so sedeli oboje klateži kot stražarji. Bila je res jedna družba in vsak delavec se je nasmehnil zaničljivo, ko so videli ta "cvet" človeške družbe na avtomobilih.

Pod unijskimi pogoji se je vrnilo do tisoč delavcev na delo, ki so obljubili, da bodo dajali po 10 odstotkov od tedenske mezde za podporo svojih štrajkačev tovarišev, dokler ne zmagnajo. Prihodnji ponedeljek bodo skušali tovarnarji obratovati delavnice s stavkokači. Unija se pripravljala s protidemonstracijo stavkovnih straž.

Delavci in delavke v unijskih delavnicah ne bodo delali v ponedeljek, ker je Delavski praznik. Stavkovnih straž bo toliko na razpolago, da bo načrt tovarnarjev padel v vodo.

Delavci in delavke v unijskih delavnicah ne bodo delali v ponedeljek, ker je Delavski praznik. Stavkovnih straž bo toliko na razpolago, da bo načrt tovarnarjev padel v vodo.

Delavci in delavke v unijskih delavnicah ne bodo delali v ponedeljek, ker je Delavski praznik. Stavkovnih straž bo toliko na razpolago, da bo načrt tovarnarjev padel v vodo.

Revolucija na Grškem!

Kralj se je odpovedal prestolu.

SENZACIONNE VESTI IZ SOLUNA SE GLASE, DA JE GRŠKI KRALJ ODSTOPIEL VLADO. — GRŠKI REVOLUCIONARJI V BOJU Z LOJALNIM VOJASTVOM. — RUMUNCI SO OKUPIRALI KRONŠTAT IN PETROZENY NA SEDMOGRAŠKEM. — BOLGARSKA OFENZIVA JE USTAVLJENA. — RUSI PRAVIJO, DA SO VJELI OGROMNO ŠTEVILO AVSTRO-NEMCEV V KARPATIH, TODA NA KAVKAZU SO IZGUBILI BITKO. — OGRSKA SE HOČE LOČITI OD AVSTRILIJE?

Rumunci prodirajo na Sedmograškem

ZADNJE VESTI.

London, 2. sept. — Iz Soluna javlja uradni poročevalec britske armade, da je na Grškem, posebno v grški Makedoniji, izbruhnila revolucija proti kralju in nje govori neutralni vladi. Revolucionarji so premagali lojalne garnizije v Vodeni in v Solunu, druge pa prisilili, da so se jim pridružile. Grško garnizijo v Solunu je ukazal internirati general Sarrail, poveljnik zavezniške armade. V boju med revolucionarji in lojalnim vojaštvom v Vodeni sta bila ubita dva moša in trije so obeljavili ranjeni. Angleško-francoska flota, obstoječa iz 25 bojnih ladij in transportov, je priplula v Pirus, pristanišče v Atenah.

Petrograd, 2. sept. — Pri Lokocih v ameri proti Vladimir-Volinskemu se je vnela vroča bitka. V Karpatih, v okolju Tomnatičkoga pogorja so ruske čete okupirale celo vrsto hribov. Pri Dornavratu na rumunski meji prodirajo naše čete proti zapadu. V večerjnjih bojih smo ujeli 15.501 moša in 289 častnikov; med temi je 2400 Nemcev. Vpleni smo 6 topov, sedem bombometov in 50 strojnih pušk.

Berlin, 2. sept. — Južno od Lutaka smo odbili ruske napade in ujeli 407 Rusov. Med železnikami, ki vodijo iz Brodi in Tarnopola, je odvela ruska artilerija. Blizu Nosova med Eloto Lipo in Dnejestrom se je vnela bitka na 25 kilometrov široki fronti; na severu te fronte smo odbili ruske napade, proti jugu (Karpatih) smo se pa umaknili valed velikega sovražnega pritiska.

Berlin, 2. sept. — Iz Carigrada poročajo: Na levem krilu turške fronte smo potisnili Ruse nazaj in ujeli 5000 moš.

Atene, via London, 2. sept. — Bolgari so se umaknili iz Sorocova blizu Florine na srbski fronti. Dalje so bili odbiti pri napadu na Gorničevo.

SPOŠNI POLOŽAJ.

Situacija na Balkanu in Ogrskam kaže, da bo še tam še nekaj časa središče največjih bojev in največjih senzacij, ki so se začele pojavljati kar v galopu. Včerajšnjim vestem, da je grški kralj Konstantin pobegnil iz Aten, sledi danes nič manj senzacionalna vest, da se je kralj odpovedal prestolu v prid svojemu sinu. Ta vest je prišla iz Soluna čez London in ima poluradni lice angleškega vojnega poveljništva. Poročevalec dodaja, da ostane Zaimis še na čelu vlade, toda nad njim bo stal Venizelos s svojo močeno vojno stranko, kar pomeni, da je vojna Grške na strani zaveznikov vprašanju le par dni. Kralj se je odpovedal prestolu vsled tega, ker nikakor ne mara vojne proti Nemčiji in njenim zaveznicam, a preprečiti je ne more več.

Druge senzacionalne vesti prihaja iz Rima čez London, da se bo Ogrska ločila od Avstrije in iskala potov za separatni mir. Za to vest je odgovorna rimska "Tribuna", ki naglašja, da so gotovi krogi v Italiji popolnoma prepričani (!) o ločitvi Ogrske od Avstrije. Akeija za ločitev je baje že v tiru in sicer pod vodstvom grofa Karolya in njegove močne stranke. Karoly in njegovi pristaši so namreč uverjeni, da se Ogrska ne more več zanašati na avstrijsko ali evropsko etasno shrdlo emfajp skio in nemško obrambo države, valed česar bodo zahtevali v parlamentu, da Ogrska pokliče svoje čete iz italijanskega in gali-

kega bojišča domov in da sama vodi svojo obrambo. Temu pa mora nujno slediti separatni mir, kajti ogrska armada je preslaba, da bi se ustavljala Rusom in Rumuncem. Poročilo se tudi glasi, da je ogrska vlada mislila na ta korak že lani, ko so bili Rusi v Karpatih. Takrat je grof Tisa naglo pohitel v Berlin in zahteval, da mora Nemčija zabraniti invazijo Ogrske, če ne, da se bo Ogrska ločila od Avstrije. Rezultat je bil, da je maršal Mackensen kmalu potem začel s ofenzivo proti Rusom, ki so se umaknili iz Karpatov. Sedanjí položaj je pa še slabši, kakor je bil takrat. Rusi so zopet v Karpatih in bližje ogrske meje kot si bili kdaj poprej, dočim prodirajo od istočne strani Rumunel, ki so že okupirali lep kos Sedmograškega. Grof Tisa je bil pred kratkim zopet v Berlinu, a da li je kaj opravil, ni znano; vsekakor se pa govori, da zdaj ne bo več mogel zadržati separatističnega gibanja, ki raste v vsakim dnevu. — Na teh vesteh ni morda niti pičice resnice, toda res pa je, da se pojavlja med Madjari nezadovolnost napram Avstriji; to je bilo razvidno iz Karolyevega govora v ogrskem parlamentu zadnji teden, ki je očitno šlo za dunajsko vlado.

Ofenziva Rumunske je že zavzela veliki obseg, kar predvsem potrjuje avstrijsko poročilo, ki navaja neprestano umikanje; v današnjem poročilu pravi Duha, da so avstrijske čete ostavile Kronštat. Bukarešt poroča, da so Rumunel osvojili vsa dolina Tarlung okrog Kronštata in bogato industrijalno središče Petrozeny, kjer se nahaja železna ruda in premog. Petrozeny-leži šest milj od rumunske meje. Na drugi strani so Rusi že prekorali Rumunsko in dospeli na bolgarsko mejo, kjer se že razvijajo vroči boji ob Donavi, Mesto Rukuk, ki šteje 35.000 prebivalcev, je že v rokah Rumuncev. Rusko brodnjve, ki je dospelo v ustje Donave, bo kooperiralo z armado na suhem. Dalje se glasi neuradno poročilo iz Bukarešte, da pripravljata rumunski generalni štab večjo armado, ki bo vdrla v severno Srbijo z namenom, da osvoji železnico iz Belgrada v Carigrad in s tem pretrga zvezo med Avstrijo in Bolgarsko. Vojna napoved Bolgarske še ni bila objavljena, vendar je pričakovati tega vsako uro, kajti bolgarski poslanik je zapustil Bukarešt že zadnji ponedeljek.

Na bolgarski fronti je nenekkrat vse utihnilo. Edino Francoski poročajo, da so pojenjali infaterijski boji in tudi kanonada da je slabejša. Bolgari so menda ustavili svoje prodiranje v grški Makedoniji očitno iz razloga, da morajo zbrati vse svoje moči proti novemu sovražniku na severu. Iz Soluna poročajo, da je bolgarski generalni štab izjavil, da potrebuje najmanj 200.000 Turkov, ali Avstro-Nemcev, ako hoče voditi ofenzivo na Grškem in braniti severno mejo proti Rusom in Rumuncem.

Na Francoskem se zopet kuha nova zavezniška ofenziva ob Sommi. Pariz namreč javlja o veliki kanonadi na vsi fronti in tudi Berlin se strinja s tem. Na ruski fronti so tudi večidel artilerijski boji, drugače je položaj neizpremenjen. Italijani pa poročajo z malimi razlikami to, kar že poročajo vsi teden. Uradna poročila sledijo: (Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopec.)

VREME.

Chicago in okolica: Deloma oblačno in hladno v soboto; v nedeljo jasno in nekoliko gorkeje. Illinois: V soboto oblačno in dež v južnem delu, na severu hladno. Temperatura zadnjih 24 ur v Chicagu: Najvišja 80, najnižja 68.

EMILE ZOLA: DENAR.

Poslovenil M-k. (Nadaljevanje)

Karolina je prečitala in položila pismo na mizo, a nato je gledala v grobnem molku in z odprtimi očmi, ki so bile vprte v svetilko. Mehanično je obrnila oči in pogledala na steno, kjer so se vrstili načrti v okvirju vodnatih barv. Kar je torej narisane na teh stenah, se že vresničuje. Poslopje parobrodarskega ravnateljstva Generalne družbe zedinjenih parnikov v Bejrutu, je že sezidano v okrogu velikih skladišč. Karmelska gora s svojimi divjimi pečinami je oživelja kakor velikansko gnezdo novorojenega ljudstva. In te doline, planjave in prelazi v Tauruskih gorah že odpirajo pot svobodni trgovini. In na tistih polah z geometrijskimi črtami, ki so bile pritrjene na steno s štirimi žeblički, je videla Karolina v duhu daljno deželo, po kateri je nekdo potovala in tako ljubila vsled njenega krasnega in večno plavgega podnebja in plodovitih tal. V duhu je videla lepe vrtove v Bejrutu, doline pod Libanoškimi gorami z velikanskimi gozdovi oljk in murv, planote v Antijohi in Alepi, kjer se razprostirajo silni sadovnjaki užitnega sadja. Zopet se je videla v družbi z bratom na potovanju po teh čudovitih pokrajinah, kjer leži zakopano neizmerno bogastvo in kjer je vladala nevednost in mizerija brez cest, brez industrije in kmetijstva, brez šol, v največji zanemarjenosti. Ali zdaj vstaja tam mlado življenje. Vizija jutranjega Orienta je prinesla pred njene oči napredna mesta, umetno obdelana polja in srečno prebivalstvo. In njene oči so gledale koristno delo, ki se zdaj vrši v tistih krajih, — videle so, kako vstaja zaspani stari svet, končno vzbujen in prerujen.

Tedaj se je zavedla Karolina, da je denar ti- sto gnojilce, na katerem raste bodoče človeštvo. V hipu se je spominla Sakardovih besed, ki jih je govoril glede spekuliranja: Brez spekulacij bi ne bilo velikih podjetij in plodonosnega življenja, kakor bi ne bilo otrok brez spolnega uživanja. . . . Strast, silna in pretirana strast je potrebna — življenje zapravljeno in izgubljeno — ako hočemo nadaljevati življenje. Njen brat bi ne bil v Orientu in ne bi se radoval zmagne med novi- mi tovarnami in hišami novih mest, ako bi ne bilo v Parizu denarja, ki dežuje in zastruplja vse v strastni igri spekuliranja. . . . Denar, zastrup- ljevalec in uničevalec je obenem gnojilo vse soci- alne zelenjave, ki se vporablja kot potrebni kom- post za velika dela, katera privlačujejo narode in jih družijo v velikem krogu moderne civilizaci- je. . . . O, kako je ona preklinjala prokleti denar! — a zdaj zopet čuti, kakor da bi morala pas- ti predenj v plašnem obožovanju. Ali ni denar edina sila, ki prevrne celo goru, zasuje del morja, preorje zemljo in daje človeštvu stroje, ki mu olajšajo mukotrpno delo? . . . Res je! — denar ustvarja vse zlo, ali iz tega zla se potem rodijo vse dobrote. . . .

Karolina se je tresla po vsem telesu in v svo- jem globokem premišljevanju je počasi zavrgla sklep, da bi šla za bratom, da bi šla proč. V Ori- jentu je napredek, da ni treba lepšega in v Pa- rizu je boj, da ni treba hušnega. In v nji se je tu- di pojavil boj; ni se mogla umiriti, kajti njeno srce je še krvavelo.

Karolina je vstala in stopila k oknu. Pred njo se je razprostiral vrh Bovilirjeve palače in ona je zrla nanj uprta s čelom ob šipo. Bila je že noč. Kak- or v daljni megli je razločila samotno, majhno sobico, v kateri je bivala grofica s svojo hčerjo z namenom, da ne umaze drugih sob in da priha- rani na kurjavi; za tenko zaveso je razločila postava grofice, ki je krpala obleko, medtem ko je Ali- ca slikala z vodnatimi barvami v svrhu, da proda svoj izdelek tam, kjer je nihče ne pozna. Pred kratkim jo je obiskala nesreča: Konj je zbolel in oni se nista ves ta čas pokazali iz hiše; peš ne bi hodili za ves svet, a denarja ni bilo za konja in kočijo. Edina svitla nada v njenih bridkostnih urah, ki sta jih tako nunaško premagovali, so bile delnice Univerzalne banke, kojih cena je rasla in katere sta videli v zlatem sijaju in hrepeneče pričakovali dneva, ko bodo deževale zlat dež. Grofi- ca je sklenila, da proda delnice, kadar dosežejo vsaj ko eno in objubila si je, da si takrat kupi pravo novo obleko in da bo pridedala štiri pojdi- ne v mesecu, ne da bi morala stradati štirinajst dni gladi in priliki. In Alice se ni več smejala v po- plolem obupu, kadar je mati govorila o njeni mo- žtvi, temveč je poslušala z nalahno tresočimi se rokami, kajti že je verjela, da se bodo njene nade vresničile in da bo tudi ona imela soproga in otro- ke.

Karolina ju je opazovala pri luči majhne sve- tilke in zopet jo je obšlo čustvo, ki je počasi vli- valo hladno olje na pekočo rano. Bil je denar — enostavno upanje na denar, ki zadostuje, da sta tudi ti dve siroti srečni. Ako ju Sakard oboga- ti, ali ga ne bosta blagoslovljali do nebes kot svo- jega največjega dobrotnika? O, — da! Tudi naj- večji hudodelec, katerega proklinja na tisoče lju- di, je lahko največji dobrotnik posameznikom in

iz morja prokletstva se oglašajo mehki in tih glasovi, ki izražajo hvaležnost in ljubezen osre- bnih sre . . . In njene oči, vprte v temo na vrhu, so naglo pobitele proti "Domu dela". Prejšnji dan je Karolina na Sakardovo željo delila igrače in sladkarije med varovance v spomin neke obletni- ce; na ušesa ji se doni hrupno veselje otrok, ki so med vriskanjem stiskali prejeta darila. Tudi Viktor se je precej poboljšal prejšnji mesec in Karolina je slišala iz ust princezine Orviedove pohvalo o dečku, ko je za zadnje obiskala v nje- nem stanovanju. Misel na Viktorja jo je pretresla ni čudila se je, kako je mogla pozabiti na njega, ko je malo prej aklepal glede odhoda iz Pariza. Ali ga naj zdaj zapusti, ko je prestala že toliko truda in sitnosti zaradi njega? In njene srce se mehčalo bolj in bolj ob pogledu na visoka drevesa, ki so štrlela proti nebu v večernem mraku, med- tem ko je revna lučica v sobici zapuščene grofice Bovilirjeve sijala kakor zvezda.

Karolina je stopila k mizi in se zopet stresla. Kaj, ali jo zebe? Skoraj se je nasmejala, ko je po- mislila, kako neumno je biti v mrzli sobi pozimi. Začutila je, kakor da prihaja iz ledene kopelji, pomlajena in močna z mirmim utripanjem srca. Tako se je vselej počutila ob jutrih, kadar je vstala zdrava in vesela.

Položila je poleno v peč, in ko je videla, da je ogenj popolnoma ugasnjen, ga je zanela sama brez hišnika. Bilo je težavno delo, kajti trak ni imela in zato je užigala časopis za časopisom toli- ko časa, da se je užgalo poleno. Klečala je na ko- lenih pred kaminom in se smejala sama seboj. Ta- ko je klečala trenotek zadovoljna in začudena. Kajti zopet je srečno prestala veliko krizo in zopet je upala, dasiravno ni vedela ničesar o mistični večnosti, ki pričinja na koncu življenja in na koncu človeštva. Ona mora živeti! Živeti, žive- ti — in življenje bo zopet prineslo zdravila ranam, ki jih seka človeku. Spomnila se je katastrof iz svoje preteklosti: strašni zakon, beda v Pa- rizu in nezvestoba edinega moža, ki ga je ljubila. Ali po vsaki katastrofi je okrevala, po vsaki ne- sreči se je povrnila njena eneržija, nesmrtna ra- dost, ki jo je zopet postavila na noge sredi kupa razvalin. Tudi zdaj stoji med razvalinami! . . .

Pred njo stoji njen ljubček — razgaljene, grozne preteklosti, kakor stoji pred sveto ženo ranjenec, poln nečistih ran, čakajoč, da jih ona obveže, če- prav ne upa več, da se še kdaj zaeljijo. Ona ve, da bo še njegova v popolni zavesti, da ima on tu- di druge ženske in prepričana je, da se ne bo pre- pirala z njimi zaradi njega. Ona se zaveda, da bo živila kakor v ognju, v plavžu spekulacij in pod mečem večne grožnje končne katastrofe, v kate- ri njen brat lahko izgubi svojo čast in svojo kri. Vzlic temu stoji ona tam pripravljena na vse, stoji ob zori lepega dne, ki prinaša novo bitko in novo nevarnost, ali ona je pripravljena na vse. Zakaj? O — samo zaradi tega, da živi in da uživa v trenutku! Njen brat je imel prav, ko je re- kel, da je ona posebljenost nepremagljivega u- panja.

Ko se je vrnil Sakard domov, je našel Karo- lino zakopano v delo, ko je ravno dovršila s svo- jio krepko pisavo list spominov o orientalski že- leznici. Dvignila je glavo in mirno se mu je na- smehnila, medtem ko je on pritisnil svoje ustnice na njene krasne, bele lase.

"Vi ste hitel, prijatelj moj!"
"Oh, večni posli! Obiskal sem ministra jav- nih del, imel sem sestanek s Huretom in naposed sem moral še enkrat na ministerstvo, kjer sem na- šel le tajnika. Končno se je vse dobro izteklo."

Sakard je govoril resnico. Ko se je bil poslo- vil od baronice Sandorfove, ni izgubil niti mi- nute časa, tako je bil zaposlen z vsakdanjimi o- pravili. Karolina mu je dala Hamelinovo pismo, katero ga je zelo razveselilo. Opazovala ga je med čitanjem pisma in njegove plamenčee oči so ji ka- zale sliko resničnega triumpfa, ki se bliža urnih korakov. Vzlic temu, da si je objubila, da bo od- slej ostreje pazila nanj, ni mogla držati niti te obljube. Za ves svet bi mu ne bila rekla trde be- sede.

"Vaš sin je bil tukaj in mi izročil vabilo gos- pe Jomontove na pojedino."
Sakard se zgedi.

"Saj res! Pravzaprav mi je že pisala in ne vem, kako sem mogel pozabiti, da vam nisem že o- menil. Po pravici vam povem, da se mi niti malo ne ljubi, kajti zelo sem truden."

Še enkrat je poljubil njene bele lase in se poslovil. Karolina je pa nadaljevala svoje delo z običajnim nasmehom na ustnicah, ki je izražal polno udanost. Ali ni ona samo prijateljica, ki se je prepustila v prijateljstvu? Skoraj jo je bilo sram, da je bila tako ljubosumna. Ni li vedno že- lela, da hoče biti svobodna vsake bolečine, ki se poraja iz ljubezni, in predvsem prosta vsake se- bičnosti v ljubezni? Kaj zato, če je njegova in če ve, da on ima tudi druge poleg nje. Kljub temu ga je pa ljubila z vsem svojim dobrim in pogumnim srecem. On je bil njena triumpfojoča ljubezen, on Sa- kard, finančni bandit! Ona ga ljubi zato, ker je tako aktiven in neustrašen in ker ustvarja nov svet, novo življenje. . . .

(Dalje sledi).

si, da me čaka tam zunaj med sve- tlimi gredami še solnčna sreča."
"Ah, pojdi, pojdi s svojimi več- nimi sanjarjami! V teh ni tola- be, veruj mi, Vanda! Glej, minili so dnevi, ko ti ni bilo treba misli- ti na resnost življenja. A zdaj sto- ji pred tabo življenje, kakršno je v resnici — ne v sanjah in svetju brez plevla, ne v solncu brez me- ge, ne v jasnem obzorju brez me- gla. — Spoznaj ga, kakršno je, in ne bo ti treba tožiti, da si raso- čarana, varana, nesrečna. Se pač moramo ravnati mi po življenju, ono se moče po nas."

"Teško je to, mati! Saj si bila nekdo tudi ti mlada, kako, da me ne umoš?"

"Umšam te, dete, a rada bi ti prihranila težke dni, kakor sem jih živela jaz, ker nisem hotela zabiti svojih mladostnih sanj."

"Ti si bila nesrečna?"

"Nesrečna, Vanda, in bojim se, da ne bi prišlo nad tebe toliko gorja, kolikor ga je bilo v mojih dneh nekdo."

"Pripoveduj mi, mati!"

"Povem ti žalostno zgodbo mračnih let, ker zdi se mi, da je čas, ko jo moraš zvedeti. —

Imela sem v mladih letih mehko in sanjavo dušo, kakor jo imaš ti. In ljudje so me črtili in žalili, ker insem marala mnogo mednje. Re- kli so, da sem ponosna, ošabna, prevzeta, in še več takih lastno- sti so mi natvezli. Ni mi bilo mna- ga mar, kar so govorili za mano, a njih hudobni pogledi so mi rezali v dušo: —

Sama ne vem, kako je prišlo, in patala sem res ponosna, ker so ljudje tako hoteli — ponosna v svojih sanjah.

Sanjala sem o človeku, ki mora priti od nekod iz tujine, ki ne bo tak, kakor so ti ljudje, in me po- pelje s sabo proč, daleč proč od njih v nov, v hrepeneju zasaj- nan svet.

Slutili so morda stariši, kaj se godi v moji mladi duši, in so me hoteli osdraviti. Zaman so bila njih zdravila, zaman besede in svačila. V meni je bilo hrepene- je, silno in nepremagljivo.

Nekoč je prišel zasajnanj "Kra- ljič". Nikdar ga nisem videla prej a sem ga takoj spoznala: Bil je on, ki ga je v hrepeneju čakala mla- da duša.

Vzljubila sem ga v istem tre- hotku in vedela sem, da pojdem s njim, kamor bo hotel. Mlad je še bil in lep moj Dušan.

Ljubila sva se in na najino pot se je razvila škrlatna zarja sreče. Vprašal je zame pri starših, a ti so se protivili: Ni jim ugajal. "Vse premetnost se vede, visoko in ošabno, in njegovo govorjenje ni govorjenje resnega in pošnega moža," so rekli, in jaz sem bila žalostna. "Zakaj ga obojajo? Mor- da je boljši od vseh v naši vasi in jaz ga ljubim in morem biti le z njim srečna." Preprosil sem očeta, vdal se je z nevoljo in re- kel: "Idi, a v nesreči se me ne spominjaj!" Mati se je natihoma solzila, a ni nič ugovarjala — bila je tiha in dobra.

Šla sem z njim vsa srečna, ljud- je pa so me zavidali. "Glejte jo," so govorili s sovraštvom v očeh, "kupila si je srečo za lepoto in denar, ta ošabnica. . . ."

Imela sem novi dom. Kratek je bil dan sreče in mojih sanj. Pre- budila sem se in spoznala, da sto- jim ob grobu svojih pokopanih nad. In komu bi tožila? On ni o- stajal pri meni; imel je vedno ka- ke važne opravke v mestu. In ču- mu bi tudi tožila? Smejal se je mojemu otožnemu obrazu in ni i- mel zmisla za moje solze. Njemu se je pač življenje smejalo, plju- skalo je okrog njega in on je po- zabil aredi valov, da ga čaka do- ma samotna žena.

Nekoč sem ga le boječe opom- nila, naj ne pozabi na bodočnost, a odvrnil mi je osorno, da živi za svoj denar.

Tako sam nosila svoje gorje pa- let v samotni in svet ni vedel zanj, pa tudi on se ni brigal.

Nekega dne pa sem izvedela, da nimamo ničesar več, da naš dom ni več naš, da smo berači. — To- rej dvojna prevara!

Čakala sem, da pride morda skenan, kajti v tem žalostnem tre- notku sem videla celo upanje: za- čel bo drugo življenje, odpustim mu in srečni bomo še, čeprav v revščini. A zaman sem upala, za- man čakala; ni se vrnil.

Prodali so nam vse razen stare skrinje, ki je bilo v njej nekaj slabe obleke. Naložila sem na voz njo in vas troje — tebe, Marjana in Nado, svoje edino premože- nje, da ga odpeljem iz kraja gor- ja in žalosti. Toda kam? Nič ni

našega, vse je tuje, Vanda, tega ne moreš umeti! Kaj bi mi bilo, če bi ostala sama! Šla bi bila v svet in se preživela z delom. A troje nedoraslih otrok! . . .

Kako sem prosila odpuščanja o- četov dom, ki sem ga zapustila nekoč tako lahko in brezskrbno! In kam drugam, če ne tja? Drug- je ni pomoči. Moram k njim, če nočem, da umro lakote nedolžna bitja, ki so še komaj začela ži- veti. Šla sem in prosila. Bila mi je odpušeno, a nekemu ni odpustil oče nikdar. To je bil Dušan, vaš oče. Proklet ga je in veruj mi, ti- sto prokletstvo ni zadelo samo njega, temveč vse, kar je njego- ve krvi, tudi vas, moji otroci.

Sprejel nas je moj oče, ljubil nas je, čutila sem to, a obenem je bil v njem neki temen črt do- nas. Njegova ljubezen je bila sa- mo usmiljineje in vse, kar smo i- meli od njega, je bila le miloščina. Bolelo me je, a bili smo pač be- rači.

O njem je govoril le malokdaj, a vedno s sovraštvom. "Ubijem ga, če se mi prikaže!" se je raz- burjal večasi. Mati se je utrla skrivaj solzo, a v meni je bil molk. Nisem več jokala niti tožila, onemela mi je duša v boli.

Nekoč srečam Dušana nenada- ma, in s sklonjeno postavo se mi je približal skoraj opotekaje. Vzdrhtela sem strahu in hotela sbežati. Toda, še predno sem se bila obrnila, je klečal pred mano in prosil — odpuščanja. "Ne, te- ga nisem hotela; ni treba, da bi klečal pred mano, saj sem ti že odpustila, vse sem ti odpustila!" sem govorila v čudni razburjeno- sti in ga dvignala od tal. "A z ma- no ne smeš, moj oče te ubije, beži od tod in ne vrni se več!"

Tedaj pa je zaplamljeno nekaj sovražnega v njegovih očeh in dejal je osorno: "Grem, saj grem, a daj mi denarja. Ali ne vidiš, da stojim sredi cesti — lačen, be- rač!"

"Nimam ga. Ničesar mi ni ostalo. O, le pomisli, da nisi sam to, kar si, da je tudi tvoja žena, da ho tudi tvoji otroci."

Zvihralo je tedaj v meni vse o- no gorje, ki se je rodilo iz nesre- čnega denarja in uničilo, ubilo mojo dušo, ko je komaj zasajjala o sreči, vzdignil se je v meni gnev do človeka, ki je tolikokrat za- tajil ženo, zavrgel otroke in se vesell sredi razkošnega smeha strasti svojega življenja, zdvijalo se v meni sovraštvo do njega, ki je pokopal moje mlade dni in njih srečo, in pahnila sem ga od sebe. Okrenil se je in rekel s pridruže- no grožnjo, da se ne vrne več. — A še se je vrnil.

Nekega dne smo odšli vsi od doma. Ko je bilo čas za južino, sem šla domov ponjo. A ko sto- pim na dvorišče, vidim človeka, ki je skočil pravkar skozi okno in imel nekaj zvitega pod pazduho. Hitro je izginil za hišo, a spozna- la sem ga. Bil je Dušan, vaš oče. — Pozneje sem videla, da je od- nesel zadnjo mojo obleko, ki mi je bila še ostala — bila je poročna obleka. Prihodnjo nedeljo sem bi- la še ostala na trgu, kjer sem na- šla pri nekem trgovcu, ki je pro- dajal staro ponošeno obleko, tu- di svojo. Oče mi jo je kupil nazaj.

Ta dogodek me je še bolj potr- l. A od takrat se ni vrnil nikdar več. Jaz pa sem čakala in čakala; prišla je jesen in privihrala je zima s svojim belim, mrtvaškim prtom, ki ga je razgrnila povsod, ah povsod, tudi v moji duši. Ča- kala sem, kdaj pride pomlad, da bi vstala iz bolnosti — prišla je in šla mimo, ostala sem bolna; čaka- la sem do življenja, a tudi to je šlo mimo brez toplega žarka za- me, za bol moje duše. Niti pod žarki poletnega solca ni oživelja meni, kar je bilo z bolečinami za- trto. Strah me je bilo življenja, tako strah, da sem v tem strahu uničevala, kar je bilo še svetega v meni, in sem z resignacijo v prazni duši študirala njeno gni- lobo, in žal, nekončno žal mi je bilo, da sem upala v srečo."

"Ti uboga, uboga!"

"Ali ni bilo dovolj moje ne- sreče. Prokletstvo seglo je tudi na vašo pota, moji ubogi otroci! Ne čudi se! Nikdar ti nisem pri- povedovala o onih težkih dneh, bila si premlada in nisem ti ho- tela greniti dušo. A zdaj, ko vi- dim, da je tudi v tebi že spozna- nje, zdaj govorim. Vse je ležalo zakopano v meni in hotela sem, da bi ostal ta grob večno molčeč, a prišla je ura, ko je moral go- vriti. Bil je brez križa ta grob in na njem je ležal težak kamen — kletev zavoženega življenja.

Otrok si bila še, ko smo plaka-

li ob Marjanovem odru. Bili so dnevi, ko bi še nebo plakalo. Za- kričala je takrat moja duša v ne- mogućnosti: "O Bog, ni li v te- pravice in milosti pri tebi?" Groba mi je odmeval odgovor: "Ni je!"

Zagrmel je grob svoj žalni, ta- mni spev, ko je padla rakev njegovo črno naročje. In meni je zdelo, kakor da slišim, kaj je zaplakalo doli v globini mlad- življenja, polno visokih upov nad, kako je zaihtela doli v tem- nah neuzivana požeta mladost.

Plakala je za njim deva in klicala nazaj, da si je vedela, da nikoli več ne vrne. Odšel je z življenjem od nje in sama je osta- v v mrtvih vrtovih, v kateri drhtel le trepet smrti. Toda ta je zapisano!

A ni še bilo dovolj žrtev. Ne je zahtevalo še več. — Bilo je maju in Nada je pokajevala v krog, bleda in izmučena. Neka mi je govorila: "Rada bi umr- v maju; zdi se mi, da bi bile leg- v njegovih zadnjih dneh, ko bi miral tudi on, bi se poslovila rožnih dni. Z njegovim zadnjem evetjem bi mi okrasili blede li- njegovi zadnji žarki bi goreli dr- teč ob moji krsti in njegova za- nje zelenje bi šuštelo nad mrači- mi pogrebi in pripovedovalo mojem umrlem upanju. Res, le- bi bila smrt majevih dni v za- njih majevih dneh."

In tako se je zgodilo. — Osta- si mi samo še ti. A sedaj slutim da tudi ti sanjaš o smrti. Vidiš, kako prazno je v tvoji bolni du- ši, vidim, kako drhti v njej san- ni dih preko velih cvetov. O, u- či v sebi one žalostne misli, um- spomin, kajti ta spomin te umor- A morda je vse zaman. O, Vanda, to je zla usoda, to je prokleti- ki nas preganja, ker smo pose- nekdo po sreči. — Ne vzemir- se, Vanda, morda pa bo nebo tebi milostljivo. — Pozno je, pojdi počivati in bodi srečna v- v sanjah!"

Vanda je spala nemirno. San- las je, kako se je pripeljala sko- las na velikem vozu črnoobil- na žena. Blesteči biseri so bili v- ti v dragoceno tkanino njene- dolgega plašča in sveti krist- so se lesketali v njenih tem- razpuščenih laseh. Stopila je- visokega voza in približala se- prostrtim rokami k njej. Bilo- je strah in umeknila se je za- nemu temnemu objemu.

"Kaj se me bojiš? Kaj tre- taš pred mano? Mar nisva pri- teljici, me ne maraš poznati ve- Včas sem bila tvoje edina spre- ljevalka na temnih potih. Pri- ni si iskala utehe, in gledj tu- coj ti je prinašam. Zato se me- kar ne boj, ne brani, da te ob- mem! Mehko je v mojem nar- ju, tako mehko, da zaplakal."

"A jaz ne maram plakati," odgovorila plaho Vanda. "Hrepenin po smeju in radosti- ne ljubim tvojeja temnega, bla- nega naročja, meni se hoče ble- tečega, gorkega solnčnega ob- ma!"

"Tako? Ne maraš plakati? le glej, koliko solza je v moji- temnem plašču, le glej, koliko- je raztresenih v noč mojih raz- čenih las! Tvoje so te solze, le- izplakane, a pride ura, ko jih- plakala, in to ne bo več dolgo- Drhtel je stala Vanda pred- mno ženo — žalostjo, in ona je- objela in zaplakala je plač obup- in neutonen.

Od tiste noči je bila žalost- njo in njene solnčne sanje so- nile v brezkončnost, odkoder- povratka.

Srbaka šola.

"Slovenski Narod" v Ljubli- z dne 15. julija poroča sledeče: kr. nadzornik Hude je preistadi- srbsko šolstvo in je podal o nje- sledeče poročilo: Napredek v- stva v Srbiji je velik. Temu je- magal sam srbski narod, ki- principu ni proti šoli in izobra- Poleg tega pa so bili vodje ve- strank v Srbiji vselej složni, da- dar so je šlo za napredek šol- skupščine so bili vselej za- izdatke za šolstvo. Srbija je- če edina država na svetu, kjer- kmetki poslanci zahtevali ve- šolstvo, kakor pa sam minist- prosvete.

PRI SPREMENBAH treba omeniti poleg vsega tudi o- mešov. Pritislo imena krajev in- pravilno, kakor se piše v oglaš- da ne bo potem kakih nerodnih- post.

Za vsakbno oglasov ni odgovor- ne upravnitvo ne ureditvo.

Povest o težkih dneh.

Spisala Marica.

Strela je ob potoku in se zosa- njala v njegovo tajnostno žubore- nje. Domislila se je, kako je sede- vala nekdanj ob njem, otrok z ne- ozkano mlado dušo, ki še ni po- zvedla gorja, dasi ga je videla, z veseljem, lahkim in brezskrbnim srecem, dasi je videla to to mnogo žalosti, a je ni poznalo in umelo. Takrat je sanjala o vrtovih življe- nja, ki cvetijo nekje daleč tam za- naj v svetu, kamor hitre bistr- valčki "Miljon cvetov" me čaka

tam zunaj, kakor v snu blesti z rožami posuta pot in vmes zveni spev tajnostne sreče rožnih dni," je pomislila in vzdrhtela v sladki misli. Od takrat pa je prehodila dolgo pot. Šla je skozi zasajene vrtove, bilo je mnogo sreče, ali bilo je toliko, da je preplavljala vso njeno dušo. Smejala se ji je pomlad in njeno življenje. Še pred- no je mislila, je stala sredi ceat- nih vrtov, kjer je dehtelo v o- pojnem čaru evetje in je plamenel v gorkem žaru solnčni sev, poln blaženstva in miline, in ona je v sladki omami drhtela kakor pom- ladni cvet, ko pogleda prvič iz te- življenja. — "A

pomlad je samo enkrat v letu. In v življenju?" Vzdrhtela je pri tej misli. "Samo enkrat! Bilo je — in ni več. . . ."

"Vanda!" je zaklical nekdo preko pokošeneja travnika.

Vstala je in odšla s težkim vzdihom.

"Kje pa se mudiš, Vanda, iska- la sem te," je dejala mati skoro očitajoče.

"Doli ob potoku. Saj veste, ka- ko rada sem nekdo sedevala ob njem. Tam se tako lepo sanja, tam si včas celo domišljujem, da sem še otrok, da še nisem bila v sve- tu, da je bilo vse, kar vem o njem, le neprijeten sen, in domišljujem